

Scriptie-onderwerpen

Nog steeds geldt dat er relatief weinig onderzoek wordt gedaan naar de Nederlandse theatergeschiedenis. Scriptie-onderwerpen te over dus.

Enige suggesties:

Nederlandse theaterkritiek: onderzoek naar het werk van theaterrecensenten (en het theater van hun tijd) als Anton Koolhaas, Jeanne van Schaik-Willing, Top Naeff, Werumeus Buning, Jan Spierdijk, Jac Heyer, Barbarossa, Jan Kalff, J. de Meester enz. enz. Over Menno ter Braak, Barbarossa en Hans Gomperts zijn intussen scripties geschreven.

Heijermans als Theaterrecensent. Heijermans heeft vanaf 1.1.1893 in de Telegraaf geschreven over toneel (In en om de schouwburg; Tooneelpraatjes; Uit de koffiekamer). Daarvoor al in het Zondagsblad (wat dat ook moge zijn). Hij stopte bij de Telegraaf op 31.8.1896. Bij het Letterkundig Museum ligt een schrift van HH himself waarin hij z'n belangrijkste stukken heeft bewaard (Archief Heijermans H4). Tineke Luyvendijk schreef ooit een scriptie bij Massakommunikatie, waarin ook Heijermans de toneelcriticus aan de orde komt. Goedkoop behandelt e.e.a. maar summier. Er zit zeker nog een scriptie in. Het zou ook erg mooi zijn als die stukken, gedigitaliseerd, in de Theater Encyclopedie opgenomen zouden kunnen worden.

Al weer ruime tijd geleden is Elseviers Geïllustreerd Maandschrift online beschikbaar gekomen (1891-1940). Een prachtig tijdschrift waarin ook uitgebreid aandacht is voor toneel/theater. Ook daar is nog nooit structureel naar gekeken.

Kaskrakers: veelgespeeld repertoire uit de negentiende en twintigste eeuw, buiten de officiële canon om: melodrama's, volkstheater, ballet-pantomimes, populaire opera's etc. Repertoire dus wat wel veel volk trok, maar waarvoor de theatergeschiedschrijving lange tijd de neus heeft opgehaald.

Nederlands theater in Nederlands - Indië: er is intussen een aantal scripties geschreven over de tournees die dansers en amusementsgezelschappen/artiesten in het Interbellum en na WO II ondernamen naar de Gordel van Smaragd. In het TIN-archief bevindt zich veel interessant materiaal: dagboekjes en verslagen etc. Ook naar de periode na WO II is onderzoek gedaan. Er is intussen ook een scriptie geschreven over de Nederlandse schouwburg in Batavia (die nog steeds bestaat). Maar er is vast nog meer moois te ontdekken. En wellicht wordt het tijd om te kijken hoe deze geschiedenis zich verhoudt tot andere post-koloniale theaterculturen?

Theatericonografie: studies naar plaatjes, cartoons, foto's van (bijvoorbeeld) negentiende-eeuwse artiesten. Wat vertelt de manier waarop bijvoorbeeld Louis Bouwmeester in beeld gebracht is over zijn positie binnen het Nederlands theater; of over het theater in de negentiende eeuw. Een inventarisatie van al het fotomateriaal van Louis Bouwmeester is intussen voorhanden, maar is nog een hele rits andere 19^e eeuwse toneelsterren.

F.W.J. Hemmings publiceerde in 1993 een studie naar het negentiende-eeuwse Frans theater onder de titel: *The theatre industry in nineteenth-century France*. In die studie

komen allerlei aspecten van het publiek en het theaterbezoek aan de orde; maar ook de praktische en organisatorische kanten van het acteurschap (als beroep) en het schrijverschap. Ieder hoofdstuk roept onmiddellijk de vraag op: hoe zat dat in Nederland? Een scriptie waarin de positie van acteurs en actrices onderzocht wordt, is intussen geschreven, maar daarmee is het onderwerp zeker nog niet uitgeput.

Theaterarchitectuur van de negentiende eeuw: vanaf 1800 werden er overal in Nederland nieuwe theatergebouwen uit de grond gestampt. Kende Nederland rond 1800 slechts dertien schouwburgen, aan het eind van de eeuw waren het er al tachtig. Hoe zagen die gebouwen er - van binnen en van buiten - uit en wat zegt dat over de positie van het theater in negentiende-eeuws Nederland.

Invloed van/kennis over het Russische avant-garde theater in de jaren twintig in Nederland. Maar ook algemener: hoe, via wie, wanneer, met welke gevolgen drongen in het buitenland gepubliceerde geschriften over het theater (Schlegel, Zola, Nietzsche, Meyerhold, Appia) door in Nederland.

Repertoire in Nederland: welke stukken werden wel, welke stukken werden niet/nooit gespeeld. Welke veranderingen laat het in Nederland gespeelde repertoire sinds - om te beginnen - 1945 zien. En wat zegt dat over het maatschappelijk-culturele klimaat in Nederland.

Oral history en het theater (van na de Tweede Wereldoorlog in Nederland).

De Nederlandse Comedie: schande dat er nog steeds geen studie is over een van de belangrijkste na-oorlogse gezelschappen. Een eerste inventarisatie van het gespeelde repertoire is intussen voorhanden. Maar wat was de betekenis van het gezelschap? Wie beschrijft de bloei (en ondergang) van in de jaren zestig?

Archieven TIN: inventariseer een archief van een interessante maker/belangrijk gezelschap en schrijf er een scriptie over.

Theaterrevolutionair Piscator deed in de jaren vijftig drie regies bij de Haagse Comedie. Wat bracht dat teweeg?

Via onderzoek naar de toneelmaskers van Hildo Krop maakte ik kennis met de opvattingen van onder meer Herman Kloppers en Herman Roelvink: twee theatervernieuwers in de schaduw van Verkade en Royaards. Vooral Kloppers moet een interessante figuur geweest zijn, die veel belangstelling had voor moderne dans en beweging, in combinatie met toneel. Verder is er weinig over hem bekend.

Royaards en de introductie van Strindberg in Nederland: Dodendans en Droomspel als proeve van expressionistisch? Toneel. Naar analogie van een artikel van Klaus van den Berg in Theater Survey 1999, 40), nr. 2 die beschrijft hoe Bernauer en Reinhardt voor pictorialisme c.q. abstractie kozen terwijl Strindberg daar juist tussenin zit. Zie ook 'Niet alleen Strindberg. Zweden op de planken', van Egil Törnqvist (bijdrage Amy van Marken)

